

Kristus a duchovní svět

O hledání svatého Grálu

PÁTÁ PŘEDNÁŠKA

Lipsko, 1. ledna 1914

Rudolf Steiner

Promluvil jsem k vám o silách Sibyl a upozornil jsem na to, že vidíme vynořovat se tyto Sibyly v Iónii jako stíny řeckých filosofů, že po staletí ze svého chaotického duševního života vykouzlovaly částečně hlubokou moudrost, částečně však vyvolávaly právě jen duchovní zmatek, a že ovládaly, mnohem víc než připouští zevní dějiny, duchovní život právě jižní Evropy a okolních oblastí. Chtěl jsem říci, že tímto zvláštním duševním projevem Sibyl vůbec, je poukázáno na určitou sílu lidské duše, která ve starších dobách, ještě ve třetím poatlantském kulturním období, měla svůj oprávněný význam. Avšak kulturní období se během historického vývoje lidstva mění. Síly, kterými Sibyly pak někdy vyvolávaly něco nesmyslného, byly ještě ve třetím poatlantském období správné, dobré duševní síly, tehdy, když byla pěstována astrologie, když hvězdná moudrost působila do lidských duší a když působením hvězdné moudrosti byly usměrňovány síly, které se pak později projeví v působení Sibyl chaoticky. Z toho ale můžete vyrozumět, že síly, které vůbec někde ve světě působí, například zvláště ony síly vládnoucí v duších Sibyl, nemohou být samy o sobě nikdy nazývány dobrými nebo špatnými, nýbrž že jsou dobré nebo špatné podle toho, na jakém místě se vyskytují a v jaké době.

Jsou to veskrze dobré, oprávněné síly, které se objevily v duších Sibyl, nicméně pro duševní vývoj právě ve čtvrtém poatlantském období nebyly způsobilé. Tu již neměly v lidských duších vládnout síly vystupující z nevědomého základu duše, nýbrž ty síly, které hovořily k duším jasností já.

Včera jsme slyšeli, jak starohebrejští proroci usilovali jakoby o potlačení sil, které byly vlastní Sibylám a povznesení sil hovořících jasností já; je to podstatná charakteristika starohebrejského proroctví potlačit chaotizující síly Sibyl a pozvednout to, co může hovořit skrze já.

Splnění toho oč usilovali starohebrejští proroci, co můžeme tedy nazvat jistým způsobem „vedení sil Sibyl do správných kolejí“, splnění tohoto úkolu se uskutečnilo podnětem Kristovým. Když Kristův podnět, nám známým způsobem, vstoupil do pozemského vývoje lidstva, tu se jednalo o to, aby byly po jistou dobu ty síly, které prostřednictvím Sibyl vystupovaly chaotickým způsobem, zatlačeny, asi tak jako pozemské okolí ovlivňuje řeku, která zprvu teče po povrchu, a pak mizí v podzemských roklinách, aby se později opět objevila na povrchu. Tyto síly se měly opět vynořit, avšak v jiné tvářnosti, ve formě pročištěné Kristovým podnětem, v takové formě, jakou jim mohl dát Kristův podnět, když zasáhl do zemské aury. Právě tak jako my musíme svoje duševní síly ponořit do podvědomí noci, poté, co jsme je předtím v průběhu dne plně rozvinuli, aby potom opět vstoupily do vědomí, tak bylo nutné, aby tyto síly, které byly oprávněné ve třetím poatlantském kulturním období, poněkud vproudily, nepozorovány, pod povrch duševního života, aby se potom opět pozvolna vynořily, jak ještě uslyšíme. Budeme mít tedy před sebou jev, kdy síly, jež se tak zmateně projevují v Sibylách a jsou oprávněnými lidskými silami, jsou Kristovým podnětem takřka pročištěny, avšak noří se do podvědomí duševního života a lidstvo ve svém běžném vědomí neví nic o tom, že Kristus s těmito silami v hlubinách duše nadále pracuje. A tak tomu opravdu je.

Z hlediska duchovnívědeckého je velkolepým dramatem pozorovat zasahování Kristova podnětu, pozorovat, jak se lidé ve sféře svého nadvědomí, počínaje Nikajským koncilem, přou o ustanovování dogmat, jak se dokáží ve svém vědomí rozhorlit a jak to nejvýznamnější pro křesťanství se odehrává v podvědomých duševních hlubinách. Kristův podnět není činný tam, kde se lidé přou, nýbrž v podvědomých duševních hlubinách; a mnohé bude muset ještě lidská moudrost odhalit, co se nám snad jeví podivným, pohlížíme-li na to pouze zvnějšku. Mnohé bude muset být odhaleno, poněvadž to působí jako příznačný projev činnosti Kristova podnětu v hlubinách lidského duševního života. Tak uvidíme a pochopíme, že ta nejdůležitější utváření poměrů, pokud jde o strukturu křesťanského proudu v západním světě, se nemohou uskutečnit tím, oč se přou i biskupové, nýbrž, že o důležitých historických otázkách rozhoduje to, co se odehrává v podvědomých základech duševního života a co vstupuje do vědomí podobně jako sny; takže lidé z toho, co vnímají ve snu, nemohou dojít k rozluštění toho, co se děje v hlubinách. A jsou takové věci - chci jmenovat jen jeden příznačný prvek - kde se vzhůru, skrze snový život, jakoby odráží to, co Kristus činí zde v hlubokých základech duše, aby v průběhu západního historického vývoje uvedl do správných kolejí lidské duševní síly. Snad se to přece jen mnohé duše dotkne tak, že vytuší něco z toho, co i já chci vlastně těmi slovy říci, když vidíme, že 28. října 312, když syn Constantia Chlora, Konstantin Veliký, bojuje před Římem s Maxentiem a učiní určité rozhodnutí, které bylo ve vztahu ke struktuře křesťanství nesmírně důležité pro celý západní svět, bitva i vítězství se uskuteční podivuhodným způsobem. Tato bitva, moji milí přátelé, která byla před městem Římem vedena Konstantinem, synem Constantia Chlora, proti jeho protivníkovi Maxentiovi, nebyla rozhodnuta povely vojenskými, ani nebyla rozhodnuta uvědoměným bystrozrakým vojevůdci, nýbrž byla rozhodnuta sny a znameními Sibyl! A o této bitvě, která proběhla 28. října 312, je nám vyprávěno něco důležitého; že Maxentius, když Konstantin přitáhl před brány římské, měl sen. Sen mu pravil - sám byl ještě uvnitř bran Nezůstávej na tomtéž místě, kde jsi. Maxentius pod vlivem tohoto snu, který byl ještě zesílen tím, že se bádalo v knihách Sibyl o jejich výrocích, učinil největší pošetilost - nahlíženo zevně - kterou vůbec mohl provést: opustil Řím a se svým vojskem, které bylo čtyřikrát silnější než vojsko Konstantinovo, bojoval nikoli pod ochranou římských hradeb, vztah k nějaké věci a co se má jednou v jeho vlastní duši, pod vlivem sil přicházejících z duchovního světa, z takové věci utvořit. Nevíme často ani, zda se něco takového, co člověk získává z hlubin okultního světa, vztahuje k určitému problému, který člověk po léta sleduje. Tak jsem nevěděl, co počít správného s tím, když jsem se norského Ducha národa, severského Ducha národa jednou dotázal na Parsifala a on mi řekl: Nauč se pochopit slovo, které mou silou vproudilo do norské pověsti o Parsifalovi: „Ganganda greida“ - kolem kroužící posilující osvěžení - tak nějak podobně! Nevěděl jsem si s tím rady. A znovu jsem nevěděl, co si mám počít s tím, když jsem jednou vyšel z římského Petrova chrámu pod dojmem onoho díla Michelangelova, které se nachází hned na pravé straně, Matky s Ježíšem, tak ještě mladě vyhlížející Matky s již mrtvým Ježíšem na klíně. A když pak nazírání na toto umělecké dílo ve mně působilo dále - to je právě to vedení - vzešel mi, nikoli jako vize, nýbrž jako pravá imaginace přicházející z duchovního světa, obraz zapsaný v kronice Ákáša, který nám ukazuje, jak Parsifal, poté když poprvé odchází z hradu svátého Grálu, kde se nedotázal na tajemství tam vládnoucí, setkává se v lese s mladou ženou, která drží na klíně snoubence a oplakává jej. Věděl jsem však, moji milí přátelé, že obraz, ať se již jedná o matku nebo o nevěstu, které zemřel snoubenec, - často je Kristus nazýván snoubencem -, že tento obraz je významný a že souvislost, která se projevila opravdu bez mého přičinění, má význam.

Mnohé takové předzvěsti bych vám mohl vypočítat, které se mně ukázaly při mém hledání odpovědi na otázku: kde stojí na svátém Grálu napsáno jméno Parsifalovo? Neboť musí stát napsáno na tom, co nám vypráví sama pověst. Připomeneme si nyní nejdůležitější rysy pověsti o Parsifalovi.

Víme, že se Parsifal narodil své matce Herculoidě, poté když otec odešel pryč a že jej matka porodila zcela zvláště, za velkých bolestí a znamení ve snách. Víme, že ho pak chtěla ochránit před rytířským výcvikem a rytířskými znalostmi, že svůj majetek dala do správy a odebrala se do samoty, že chtěla dítě vychovat tak, aby zůstalo vzdáleno od toho, co v něm zajisté žilo; neboť dítě nemělo být vystaveno nebezpečím, jimž byl vystaven jeho otec. Ale víme též, že dítě začalo brzy vzhlížet ke vsí nádheře v přírodě a že se vlastně výchovou své matky dozvěděl jen to, že vládne Bůh, - že potom dítě získalo snahu sloužit tomuto Bohu. Nevědělo však nic o tomto Bohu a když se jednou setkala s rytířem, považovalo jej toto dítě za Boha a pokleklo před ním. Když pak dítě matce prozradí, že vidělo rytíře a samo se chce rytířem stát, obleče mu matka šaty blázna a nechá ho jít do světa. Víme, že chlapec odchází, prožívá mnohá dobrodružství a víme, že matka později - což bychom mohli nazvat něčím sentimentálním, což však má nejhlubší význam - umírá na srdce zlomené zmizením jejího syna, který, otáčeje se k ní zády, jí nedal ani jednou pozdrav na rozloučenou a odešel, aby prožíval rytířská dobrodružství. Víme, že po mnohých putováních, na kterých poznal mnohé z rytířství i z rytířských ctností a vyznamenal se, přichází ke hradu Grálu. Při jiné příležitosti jsem se zmínil o tom, že příchod Parsifalův do hradu Grálu je literárně nejlépe zpracován u Chrestiena de Troyes, u Christiana z Troyes ; jak je nám tu vylíčeno, že Parsifal, poté, co podstoupil dlouhá bloudění, přichází do opuštěné krajiny, kde se nejprve shledává se dvěma lidmi: jeden člověk vesluje ve člunu, druhý chytá ze člunu ryby; a jak potom, tím, že se oněch lidí ptá, je odkázán na krále rybářů a setkává se s ním v hradu Grálu. Dále pak, jak mu Král rybářů, již starý, zesláblý muž, ležící na loži, při rozhovoru předá meč, dar své neteře. Jak se pak v sále objeví nejprve panoš nesoucí kopí, které krvácí - krev stéká až na ruku panošovu - pak se tu objeví panna se svátým Grálem, který je jakousi mísou. Avšak z toho, co je v Grálu, vyzařuje takový jas, že přezáří veškerá světla v sále, tak jako světlo hvězd je přezářeno Sluncem a Měsícem. A potom se dozvídáme, že v tomto svátém Grálu je to, čím se živí otec Krále rybářů, který prodlévá ve zvláštním prostoru; jemu není třeba ničeho z toho, co bohatého se podává při hostině, již se účastní Král rybářů i Parsifal. Tito se živí potravou pozemskou. Pokaždé však, když je přinášén nový chod jídla - jak bychom dnes řekli je také znovu odnášen svátý Grál do místnosti otce Krále rybářů, který je starý a živí se jen tím, co je uvnitř Grálu. Parsifal, jenž je cestou tam Gurnemanzem poučen, že se nemá příliš mnoho tázat, se neptá, proč krvácí kopí, neptá se, co znamená mísa Grálu - jméno přirozeně neznal. Potom byl uložen na noc - jak to líčí Christian von Troyes - do téže místnosti, kde se toto vše odehrávalo. Umínil si, že se příštího rána zeptá; ale tu nachází celý hrad prázdný, nikdo tam nebyl. Na jeho volání se nikdo neozval. Oblékl se sám. Dole našel pouze svého koně, připraveného na cestu. Myslel, že společnost asi odjela na lov a chtěl jet za ní, aby se otázal na neobyčejný zjev Grálu. Když však přešel přes padací most, zvedl se tento tak rychle, že kůň musel poskočit, aby se zachránil před pádem do hradního příkopu. A nenašel nikoho z celé společnosti, se kterou se den předtím setkal na hradě. Potom vypráví Christian von Troyes, jak Parsifal jede dále a v pusté lesní samotě nachází obraz ženy s mužem na klíně, která jej oplakává. Ona to je, jež mu prvně naznačuje, jak se měl tázat a jak se také připravil o to, aby se dočkal toho, co vyvolá svými otázkami, otázkami po velkých tajemstvích, které se k němu přiblížily. Víme podle Christiana z Troyes, že prodělal ještě mnohá bloudění a že právě na Velký pátek přichází k poustevníkovi, jenž se jmenoval Trevericent; víme, že se od něho dovídá, jak je proklínán proto, že opomenul učinit to, co by bylo mohlo působit jako vysvobození, spása Krále rybářů: tázat se na zázračnost hradu. Dostává se mu pak mnohého poučení. Nyní se mi odhalilo, když jsem se pokoušel doprovázet Parsi- fala k jeho poustevníkovi, slovo, které tak, jak je musím vyslovit podle duchovněvědeckého bádání, není nikde uváděno, které však mohu obhájit v plné pravdivosti. To slovo na mne učinilo hluboký dojem, slovo, které promluvil poustevník k Parsifalovi, poté, co ho upozornil slovy, jakých byl právě schopen, na Mystérium Golgoty, o němž Parsifal věděl málo, přestože k poustevníkovi došel na Velký pátek. Tu vyslovil stařec ono slovo. Privil - a nyní

promlouvám slovy, která jsou pro nás běžná, ale zcela věrná jsou pouze pokud jde o smysl -: Měj na mysli, co se mimo jiné událo při Mystériu Golgoty. Vzhlédni ke Kristu visícímu na kříži, jenž pravil k Janovi: „Od této hodiny je ona tvou matkou“, a Jan ji neopustil. Ty však - tak řekl stařec Parsifalovi - jsi svou matku Herzeloidu opustil. A ona opustila tento svět tvou vinou! - Celou souvislost Parsifal nepochopil, avšak byla to ta slova, jenž k němu byla pronesena, řekl bych, se spirituálním úmyslem, jenž působila v jeho duši znovu jako obraz, aby právě v obraze Jana, který matku neopouští, našel karmické vyrovnání toho, že on, Parsifal, matku opustil. To mělo dále působit v jeho duši. Pak se dále dovídáme, jak Parsifal prodlévá krátkou dobu u poustevníka a hledá pak opět cestu k svátému Grálu. Stane se to, že Grál nalézá právě krátce nebo bezprostředně před smrtí starého Amfortase, Krále rybářů. Pak je tomu tak, že mu jde vstříc družina rytířů svátého Grálu, svatá družina rytířů, se slovy: Tvoje jméno zazařuje v Grálu. Ty jsi budoucí panovník, král Grálu, neboť tvoje jméno se objevilo v záři posvátné číše! - Parsifal se stává králem Grálu. Parsifalovo jméno se tedy nalézá na posvátné, zlatém se lesknoucí číši, v níž je hostie. Na této číši se nalézá.

A nyní, kdy mně šlo o to nalézt tuto číši, zpočátku jsem se mýlil, zmaten určitou okolností, moji milí přátelé. Ukazovalo se mi - říkám to ve vší skromnosti, nikoli, abych tím vyjádřil něco neskromného - ukazovalo se mi, že při okultním bádání je nutné mít na zřeteli jen to, co je bezprostředně poskytnuto z okultních pramenů, nýbrž, jedná-li se o vážný problém, mít na zřeteli i to, k čemu dospělo zevní bádání. A vůbec je dobré, tak se mi to jeví, když se při sledování nějakého problému opravdu svědomitým způsobem, nezříkáme přijmout do úvahy vše to, co může říci zevní věda, abychom takříkajíc zůstali na zemi a neztráceli se v oblacích, vzdušných zámčích. Zde to bylo, že mě zmátla zevní věda. Právě tím, co vyhádkala, odvedla mne - již před delší dobou - ze správné cesty; neboť z tohoto exoterního bádání jsem mohl vyzorovat, že Wolfram z Eschenbachu, když začal psát svého Parsifala - tak praví zevní bádání - podle svého vlastního výroku použil onoho Chrestiena de Troyes a jistého Kyota. Tento Kyot nebyl zevním exoterním bádáním nalezen a proto jej toto bádání považuje za výmysl Wolframa z Eschenbachu, podobně jako když Wolfram z Eschenbachu pro mnohé, co připojuje k tomu, co nalézá u Chrestiena de Troyes, chtěl by ještě nalézt jiný pramen. Zevní věda připouští nanejvýš to, že tento Kyot dílo Christiana de Troyes opisoval a že Wolfram z Eschenbachu pak prostě tuto věc dotvořil způsobem plným fantazie.

Vidíte, kam až musí člověka dovést toto zevní bádání. Musí člověka dovést k tomu, že více méně odhlédne od cesty vedoucí přes onoho Kyota, neboť zevní věda na něj pohlíží jako na výmysl Wolframa z Eschenbachu. V téže době - jsou to opět ta vedení karmou v níž jsem zde byl jaksi uveden na scestí zevním bádáním, přistoupilo ke mně něco jiného. To co ke mně přistoupilo, bych rád vyjádřil takto - uvedl jsem to již častěji ve svém díle „Tajná věda“, v přednáškových cyklech a dalších: Poatlantské epochy se opět ozývají, a to tak, jak se vyvíjely před Mystériem Golgoty, tedy před čtvrtým poatlantským obdobím; ozývají se určitým způsobem i po tomto období. Takže třetí poatlantské období se jistým způsobem vynořuje opět nejprve v našem pátém kulturním období, druhé v šestém a první období, období Svatých Řišů, se vynoří v sedmém kulturním období tak, jak jsem to již častěji uvedl. Nyní se mi ukazovalo - a to je výsledek mnohaletého bádání - stále jasněji a jasněji, že v našem kulturním období opravdu ožívá právě něco jako Kristovým podnětem obnovená astrologie třetího poatlantského kulturního období. My dnes musíme bádát ve světě hvězd, pochopitelně jiným způsobem, než tomu bylo tenkrát, ale písmo hvězd se nám musí stát opět něčím, co k nám bude hovořit. A pohleďte, jak se tu podivuhodným způsobem sdružují, seskupují myšlenky zno- vuobjevování se hvězdného písma a myšlenka o tajemství Parsifala. Takže jsem již nemohl dále opomíjet, abych věřil tomu, že obě spolu navzájem souvisejí. Tu předstoupil před mou duši, milí přátelé, obraz. Tento obraz se mi vyjevil, když jsem se pokoušel duchovně provázet Parsifala putujícího od Trevericenta znovu ke hradu Grálu. Právě setkání s tímto poustevníkem je nám Christianem z Troyes líčeno krásným, srdce uchvacujícím způsobem. Chtěl bych

vám nyní přečíst malou část z této pasáže, která popisuje jak Parsifal přichází k poustevníkovi:

lir gibt dem Rob dahin den Lauf Und seufzt aus tiefem Herzen auf, Weil er vor Gott sich schuldig fühlt Und Reue in der Brust ihm wuhlt.

Mit Weinen kommt er durch den Wald, Doch vor der Klause macht er halt, Steigt ab von seinem Pferde, Legt seine Wehr zu' Erde - Und findet in einem Kirchlein klein Den frommen Mann. In seiner Pein Er vor ihm auf die Knie sinkt, Das NaB, das ihm vom Auge blinkt, Rollt endlos nieder auf sein Kinn, Ais er in kindlich schlichtem Sinn Die Hände vor ihm faltet.

«Der Ihr des Trostes waltet, Mein reuiges Geständnis hört: Fünfjahre war ich wahnbetort, DaB ohne Glauben ich Veleby Und nach dem Bosen nur gestrebt.» «Sag mir, warum du das getan, Und bitte Gott, daB er dich nah'n Dereinst noch läBt der Sel'gen Schar.»

«Beim Fischerkôönig einst ich war; Ich sah den Speer, von dessen Stáhl Es blutig tropft. Ich sah den Grál Und unterlieB die Frage, Was dieses Blut besage, Und was der Grál bedeute.

Seit diesem Tag bis heute War ich in schwerer Seelennot. Weit besser wäre mir der Tod! Und da vergaB ich unsern Heren Und blieb von seiner Gnade fern.» «So sage mir, wie man dich nennt.» «Als Parzival man mich erkennt.» Da seufzt der Greis aus tiefster Brust:

Der Name ist ihm wohl bewuBt.

Er spricht: «Dem Leid hat dich vermáhlt, Was ohne Wissen du gefehlt.»

Poçozene oře a povzdechne z hlubin srdce poněvadž se cítí být vinen před Bohem s pláčem projíždí lesem ale zastavuje se před poustevnou sestupuje z koně svoji zbraň klade na zem a nachází v malém kostelíku zbožného muže, ve svém hoři před ním pokleká.

Vlhkost, jež se mu leskne v očích mu neustále stéká na bradu, když dětsky prostým způsobem před ním ruce spíná: „Vy, jež vládnete útěchou, slyšte mé kající vyznání: pět let jsem šílenstvím hnán, že jsem žil bez víry a usiloval jsem jen o zlo.“ „Řekni mi, proč já tak činil a pros Boha, aby se ti přiblížil a jednou tě přece připustil do sboru svátých.“ „U krále rybářů jsem kdysi byl; viděl jsem kopí, z jehož ocele kapala krev. Viděl jsem Grál a opomenul jsem se otázat co značí tato krev a co Grál znamená.

Od toho dne do dneška byl jsem v těžké duševní tísní. Mnohem lepší byla by pro mne smrt. A tu jsem zapomněl na našeho Pána a zůstal jsem vzdálen jeho milosti.“ „Tak mi řekni, jak tě jmenují.“ Jsem znám jako Parsifal.“ Tu povzdechne stařec z nejhlubšího nitra:

To jméno je mu zajisté známo. Praví: „S utrpení tě zasnoubilo, čím jsi nevěda pochybil.“

Pak se rozprávají rozhovory mezi poustevníkem a Parsifalem, o nichž jsem hovořil právě před chvílí. A když jsem se duchovně dále pokoušel provázet Parsifala, kdy po pobytu u poustevník;! putuje opět k hradu Grálu, tu mi často jakoby v duši zasvitlo, jak tam jel dnem i nocí a jak ve dne byl oddán přírodě a v noci hvězdám, jako kdyby do jeho podvědomí promlouvalo hvězd né písmo a jako kdyby toto hvězdné písmo bylo předzvěstí jedině toho, co mu pravila svátá družina rytířů, která mu vyjela z hradu Grálu vstříc: „ze svátého Grálu září jasně tvoje jméno“. Ale Parsifal si očividně nevěděl rady s tím, co k němu sestupovalo z hvězd, neboť to zůstalo v jeho podvědomí a proto to nemůžeme tak přesně vysvětlit, i když velmi usilujeme o to, proniknout k tomu duchovnívědeckým bádáním.

Pak jsem se pokusil vrátit se ještě jednou ke Kyotovi a pohleďte: Zvláště jedna věc, kterou o něm říká Wolfram z Eschenbachu, působila hlubokým dojmem, takže jsem ji musel uvést do souvislosti s oním „Ganganda greida“. Uspořádalo se to samo. Musel jsem to též uvést do vztahu s oním obrazem ženy, která drží na klíně mrtvého snoubence. Bylo to jednou, když jsem, ničeho nevyhledávaje, připadnul na následující výrok pronesený o Kyotovi. Tento výrok zní: „er jach, ez hiez ein dine der grál“ - řekl, ta věc se nazývala grál. A pak nás samo vnější bádání odkazuje na to, jak přišel k tomuto výroku: er jach, ez hiez ein dine der grál. Ve Španělsku se mu dostala do ruky kniha od Flegetanise. To je kniha astrologická. Bezpochyby si můžeme říci: Kyot je právě tím, kdo podnícen Flegetanidem - tedy někým, koho nazývá Flegetanis a v němž jistým způsobem ožívá něco ze znalosti hvězdného písma -, podnícen tedy touto znovu se oživující astrologií, vidí věc, která se nazývá Grál. Nyní jsem věděl, že se nemohu toho Kyota vzdát, nýbrž že právě on zachycuje důležitou stopu, bádáme-li duchovnívědecky: že on totiž Grál alespoň viděl.

Kde tedy je Grál, který dnes musí být shledáván, pociťován tak, že je na něm uvedeno jméno Parsifalovo, kde ho máme hledat? Nuže, vidíte, že v průběhu mého bádání se projevilo, že musí být hledán v písmu hvězd - na prvním místě jméno.

- A tu mi to vzešlo jednoho dne, na který musím pohlížet jako na den pro mne zvláště významný, kde je možno nalézt zlatě se lesknoucí miskou v její skutečnosti; zprvu tak, že skrze ni - zde, kde se projevuje svým symbolem, znakem hvězdného písma - jsme přiváděni k tajemství Grálu. A tu jsem uzřel ve hvězdném písmu to, co může uzřít každý - jenže zprvu nepřichází k tajemství věci. Neboť jednoho dne mi zasvitlo, když jsem vnitřním zřením sledoval zlatě zářící měsíční srpek, projevující se na nebi tak, že je v něm slabě, jako velký kotouč, viditelný temný měsíc, takže vidíme zevně-fyzicky zlatě zářící měsíc - Ganganda greida, na cestu přijatou svátost, která proměňuje - a v něm velkou hostii, temný kotouč, to, co právě z měsíce nevidíme, pohlízíme-li na něj jen zběžně, co ale zříme, hledíme-li tím směrem pozorněji. Neboť potom vidíme temný kotouč a v nádherných písmenech okultního písma na měsíčním srpku - jméno Parsifal! To, moji milí přátelé, bylo zpočátku hvězdné písmo. Neboť vskutku, viděno ve správném světle, vystupuje tímto čtením hvězdného písma k našemu srdci a k naší mysli něco - i když zajisté ne všechno - o tajemství Parsifala, o tajemství svátého Grálu. To, co jsem vám o tom naznačil jen krátce, pokusím se vám dopovědět zítra.